

Kvinden, der mistede alt

Et rørende gensyn med den hårdføre japanske kvinde, Keiko Kimura, der sidste år mistede alt til tsunamien.

Af Lars Henrik Aagaard
//lha@berlingske.dk

SENDAI. Hun sidder, ganske som vi har aftalt, i nøjagtig den samme røde læderstol, som hun sad i, da vi første gang tilfældigt mødtes i hotellobbyen for halvandet år siden.

Men forskellen er markant. Tøjet er rent og nydeligt, der er glød i øjne og ansigt og varme i hendes smil. I dag ligner Keiko Kimura, det hun er – en af de utallige og ofte forunderligt vitale japanske pensionister.

I marts sidste år var situationen for den dengang 65-årige kvinde dramatisk anderledes. Hun frøs. Ansigtet var blåfrosset, tøjet beskidt, og hun sad bare sammenkrøbet der i

stolen på Hotel APA og stirrede ned i skødet med en snavset stofpose ved sin side.

I provinshovedstaden uden for Sendai – ca. 250 km nord for Tokyo – var køerne alenlange foran busstoppesteder og de få benzintanke og supermarkeder, der var åbne. Tøsne væltede ned, og inden for på hotellet var der kun et par graders varme og intet varmt vand i hanerne, fordi gasledningerne var revet over af det kæmpemæssige jordskælv få dage forinden.

I mangel af bedre betegnelser må man sige, at håbløsheden herskede. Samtidig ulmede et nedsmeltet kernekraftværk 80 km syd for Sendai, så alle bad til, at vejguderne ville vise nåde og blæse radioaktiviteten ud over Stillehavet.

I et særtillæg en uge efter den tredobbelte japanske katastrofe – først det historisk kraftige jordskælv, dernæst tsunamien og endelig den nukleare katastrofe med radioaktivt udslip fra atomkraftværket Fukushima – beskrev Berlingske Keiko Kimuras skæbne.

»Det her er alt, hvad jeg har tilbage,« sagde hun dengang og viste os indhol-

det af sin stofpose – et par vandskadede familiefoto og enkelte private dokumenter.

Den spinkle kvinde fortalte, at hun måtte svømme for livet, da tsunamien ankom til hendes hus i byen Ishinomaki nord for Sendai. Hvordan hun sammen med sin mand fik reddet sig op på taget af en høj skolebygning, hvorfra hun så havet slugte store dele af sin by. Om at hun havde mistet alt – inklusive næsten hele livsgnisten.

Keiko Kimura og hendes mand havde ikke en yen på lommen, da de efter en hård rejse til Sendai var gået ind på hotellet for at vente i lobbyen på deres søns ankomst fra Tokyo. Dagene forinden havde de opholdt sig på et iskoldt betongulv på et overfyldt hospital, hvor de knap havde fået mad og drikke. Om natten havde de måttet klamre sig til hinanden for ikke at ryste for meget af kulde. Om morgenen lå der døde mennesker ved deres side.

I dag er der 30 grader uden for, men hotellets klimaanlæg sikrer en komfortabel temperatur her i lobbyen.

Hvor begynder man...

kolleger overlevede ved at klynge sig til en spinkel antennemast på taget, mens vandmasserne hamrede forbi.

I hele byen, der dengang husede godt 17.000 indbyggere, omkom over 800 mennesker, og fire femte dele af samfundets bygninger blev revet bort af vandmure på over 15 meters højde. Helt op til fire kilometer fra havet var huse og biler splintrede. I dagene efter tsunamien frygtede man, at op mod halvdelen af byens indbyggere var omkommet, men hyldende sirener og mundtlige advarsler over højtalere fik heldigvis de fleste til i hast at flygte til bakkedrag uden for byen. Men på trods af den næsten totale destruktion har Minamisanriku altså en fremtid, er den hårdt prøvede borgmester overbevist om.

Han forklarer, at fremover vil byens indbyggere udelukkende bo på højdedragene omkring byens dalsenkning, mens alle lavtliggende områder vil blive

forbeholdt forretninger og industri, der er tømte for mennesker i aften- og natterne.

Det er bare svært at forestille sig, når man selv tager »byen« i øjesyn. Havnen ligger i ruiner, kajområder og tsunamiværn er knust, og der er stort set ingen hele bygninger at se inden for en afstand af flere kilometer fra kysten.

Til gengæld er der ryddet op. Nær havnen står et bjerg af knuste mursten og beton. Et andet sted står hundreder af totalsmadede biler, lastvogne og selv enkelte brandbiler og ambulancer i flere lag. Ved siden af er der en hel bakke af bildæk. Og flere steder på byens højdedrag er der hasteopført barakboliger til byens tusindvis af hjemløse. Foran blafir vasketøj, og enkelte børn leger udenfor.

BORGMEISTER SATO er beundringsværdig fattet, mens han beretter om

udfordringer, som ingen borgmester i Danmark har været i nærheden af – om hvordan man genetablerer byens knuste fiskerflåde og fiskeindustri og atter skaber arbejdspladser, hvordan man skaber en fremtid for områdets unge, hvordan man sikrer tålelige levevilkår for hjemløse, hvordan man sikrer byen mod nye overvældende tsunamier, hvordan man fjerner bjerge affald.

Hvordan man skaber håb i et knust samfund.

Kun på et punkt lader han følelserne løb af med sig.

»Regeringen,« udbryder han: »Regeringen har været håbløs passiv og inefektiv i hele det her forløb.«

»Det har været nærmest umuligt at få klare svar, og bureaukratiet har været overvældende. Vi har haft brug for handling her og nu, men næsten alt er gået for langsomt. Hvis der bliver den samme politiske handlingslammelse, når Tokyo

fakta ■

19.000 dræbte

■ Næsten 19.000 mennesker blev dræbt eller forsvandt i tsunamierne, der fulgte i kølvandet på det enorme jordskælv i Japan 11. marts i fjor. Op mod én mio. bygninger fik skader eller blev totalt ødelagt.

■ Dertil kommer over 1.600 mennesker, der senere er døde af indirekte konsekvenser af jordskælvet. Disse dødsfald skyldes ifølge et japans regeringsagentur »fysisk og mental træthed skabt af livet i evakueringscentre og lignende.«

■ Alt i alt måtte ca. 340.000 mennesker evakueres efter jordskælvet, herunder over 60.000 fra de radioaktive områder nær atomkraftværket Fukushima nr.1.

Minamisanriku er i dag præget af enorme bunker affald og ruinrester fra naturkatastrofen. Her et mindre bjerg af biler og knuste udrykningskøretøjer fra byens gamle brandvæsen.
Foto: Lars Henrik Aagaard

Hun fortæller, at hun dagen efter vores møde rejste med sin søn og mand i bus til sønnens lejlighed i Tokyo.

»Jeg led af hypotermi de første mange dage. Det vil sige, at min krop var kraftigt nedkølet. Selv efter et langt, varmt bad var min kropstemperatur under 35 grader. Min mands søster, der gennemgik tilsvarende lidelser efter tsunamien, døde en uges tid efter katastrofen på den måde. Men jeg klarede den og har faktisk ikke været fysisk syg siden,« forklarer hun.

Hun og ægtemanden blev i Tokyo i et par uger, hvorefter parret fandt en billig, ledig lejlighed i Sendai. Sønnen måtte betale huslejen, for de havde kun få penge selv, og staten ønskede ikke umiddelbart at punge ud. Først efter otte måneder kom der besked om, at staten ville dække huslejen og yde et engangsbeløb på ca. 75.000 kr.

»Jeg har lidt penge på en bankkonto, men min mand mistede sin store opsparing, fordi han opbevarede næsten alle sine penge i kontanter i en aflåst boks i vores hjem. 40 års opsparing. Vi har bedt myndighederne om at lede efter boksen, men den er væk. Taget af vandet,« siger hun.

Næsten lige så trist er parrets forsikringssituation. Fordi deres hus var gammelt og overvejende af træ, havde de ikke tegnet en jordskælvsforsikring.

Søndag den 20. marts 2011 fortalte en fortvivlet Keiko Kimura til Lars Henrik Aagaard og Berlingskes læsere:

»Mange af mine venner i byen findes ikke mere. Mit hus findes ikke mere. Vi har ingen penge. Det eneste, jeg har, er min mand, min søn og sin hund her.«

Hun talte om sin tilmudrede stofpose, som indeholdt to mudrede foto fra skoletiden af sin nu voksne søn, der boede i Tokyo. Samt nogle få dokumenter, der var klisset sammen og stadig våde.

Foto til venstre: Keiko Kimura i dag.

som de fleste boligejere har i Japan. Det indebærer, at de kun kan få dækket op mod halvdelen af ejendommens værdi, så de kan aldrig nogensinde få en lignende bolig igen.

Keiko Kimura tager nogle ældre foto frem af sit gamle hus. Et traditionelt hus med en pragtfuld have fuld af blomster, palmer og tempeltræer. Bagefter viser hun et billede efter tsunamisens hærgen – et bart jordstykke med resterne af et væltet træ og enkelte sten fra husets gamle fundament.

»Nu har vi efter svære overvejelser besluttet at få opført et nyt, lille hus på vores gamle grund. Men alt bliver anderledes end før. Helt, helt anderledes. Før var der snesevis af huse i vores kvarter. Nu bliver der nærmest tomt. Kun tre familier har turdet flytte tilbage til vores gamle kvarter. Men vi synes alligevel, at vi har så stærk en tilknytning til området, at vi er indstillet på at trods frygten for havet. Vi er jo også ved at blive gamle,« siger hun.

Deres gamle grund ligger ca. 1,5 km fra kysten, hvor tsunamien uden videre kravede hen over det fem meter høje tsunamiværn. Nu er amtet begyndt at opføre et nyt værn på syv meters højde, men heller ikke det vil kunne yde beskyttelse mod en megabølge som den, der kom rullende ind i Ishinomaki 11. marts sidste år.

»Når vi er flyttet ind i vores nye hus, vil jeg være bange hver eneste gang, der kommer et jordskælv. Jeg vil også begynde at tænke mere på mig selv. Som japanere er flest, er jeg ikke særlig religiøs. Det er ikke Gud, jeg tænker på. Jeg ønsker bare et godt, sikkert og stilfærdigt liv med min mand resten af min gang på Jorden. Men næste gang, der kommer et stort jordskælv, vil jeg have meget dybere forståelse for de overlevende. I gamle dage sad jeg bare og så TV og tænkte, at det var da forfærdeligt. I dag vil jeg rejse til katastrofestedet og give en hånd med, for nu ved jeg, hvor desperat man er efter hjælp, når katastrofen banker på døren.«

Keiko Kimura er stor nok til at erkende, at andre har haft det endnu sværere end hende selv efter tsunamien.

»I det mindste kan vi da flytte tilbage til vores gamle sted. Det er umuligt for de tusinder af mennesker, der boede nær atomkraftværket i Fukushima Amt. De får aldrig deres byer og landskaber at se mere på grund af radioaktiviteten – på grund af en katastrofe, der skyldtes menneskelige fejl frem for naturen.«

Vores snak er slut, og som tak overrækker Berlingske hende et par mindre gaver fra Danmark. Kvinden, der mistede alt, takker dybt og giver en personlig gave tilbage – et par håndlakerede træskeer fra sin gamle by. ■

en dag rammes af et kraftigt jordskælv, bliver det katastrofalt for hovedstaden.

Jin Sato forudsiger, at det vil tage omkring ti år at slette ethvert spor af tsunamien og få genopført en helt ny by. I mellemtiden risikerer han imidlertid, at tusinder – og især unge – vil være flyttet fra Minamisanriku og ind mod beskæftigelsesmulighederne i storbyer som Tokyo, Nagoya og den nærliggende millionby og provinshovedstad Sendai.

Men borgmesteren understreger, at talrige bysbørn stadig har et så nært tilkynsningsforhold til deres by, at de ikke kan forestille sig noget andet sted at bo. Og han drømmer om at gense sit samfund som den driftige fiskerby, den var engang – som et smukt beliggende turistmål, som folk besøger fra nær og fjern for at grille og nyde de berømte og velsmagende kæmpeosters fra de store banker uden for kysten.

På sidste års finanslov afsatte den

japanske regering omtrent 1.000 mia. kr. til oprydning og genopbygning af tsunamiraserede områder, men 40 procent af det enorme beløb er endnu ikke blevet brugt. Et af problemerne er, at det tager tid at udpege og blive enige om egne nye beboelsesområder.

Et andet er, at man i mange tilfælde reelt ikke aner, hvad man skal gøre af de veritable bjerge af affald – mere end 22 mio. ton for samtlige tsunamiraserede områder, har man beregnet.

I de forladte områder nær det fortsat stærkt radioaktive atomkraftværk Fukushima nr. 1, der blev ramt af katastrofale nedsmeltninger i dagene efter skælv og tsunamien, har man besluttet at nedgrave det ligeledes radioaktive affald sammen med millioner af ton radioaktivt overfladejord i en række særligt beskyttede depoter i selve Fukushima Amt. Det bliver en uhyre krævende opgave, der vil strække sig over adskillige

år og koste milliarder af kroner.

I de øvrige tsunamihærgede områder står affaldsbjerge i hundredvis stadig og venter på at blive kørt bort til forbrænding, deponering eller genbrug.

Til gengæld er det respektindgydende at iagttage den hast, hvormed japanerne har været i stand til at reetablere mange veje og jernbaner og opføre helt nye bydele på terræn, der ligger i sikker højde over havet. Det er borgmester Jin Satos spritnye rådhus et fremtrædende eksempel på.

Borgmesteren var otte år gammel, da byen, som han har boet i hele sit liv, forrige gang blev ramt af en ødelæggende tsunami.

Det var i 1960, tsunamien kom uden varsel helt fra Chile på den anden side af Stillehavet, og han husker tydeligt, at han sammen med sin far flygtede op på taget af en høj bygning, hvorfra han så havet sluges af en stor del af havneområdet.

Siden Jin Sato blev borgmester i 2001, har han derfor bestræbt sig på at sikre sin by mod havets trussel. Ingen kunne forudsige en megatsunami af så overvældende højde som den, der kom for halvandet år siden. Men han har fået amtsregeringens ord for, at byens tsunamiværn i fremtiden vil blive løftet med yderligere 2,5 meter til otte meter. Der er ingen garanti. Men det er øget sikkerhed.

Under hele samtalen er borgmesteren fattet. Han skænker venligt kold te for sine gæster og ser på den munde rystet ud.

Hvordan formår du at opretholde den imponerende ro, du udstreder?

Det er ren facade,« forklarer han.

»Der har været mange gange, hvor jeg nærmest er faldet sammen af stress og udmattelse. Og tro mig,« siger han og banker på sit hjerte.

»Herinde hænger en ren tyfon.« ■